

**Fødevare-
styrelsen**

**UDBRUDSMANUAL
FOR
NEWCASTLE DISEASE**

April 2017

INDHOLD

Indhold	3
Indledning.....	5
1. Sygdomsbeskrivelse.....	6
Virus.....	6
Virusudskillelse og smittespredning.....	6
Kliniske symptomer	7
Differentialdiagnoser.....	7
Diagnostiske forhold.....	7
2. Personbeskyttelse.....	8
3. Epidemiologisk undersøgelse	9
4. Smitte med Newcastle disease i en besætning.....	10
Undtagelse for aflivning	10
Undtagelser for aflivning ved udbrud af Newcastle disease i besætninger med individuelle produktionsenheder	11
5. Prøveudtagning ved aflivning	12
Udtagning af supplerende prøver ved aflivning af fjerkræ/fugle i udbrudsbesætningen.....	12
6. Andre dyr i husdyrbruget	13
7. Specielle forhold ved rengøring og desinfektion	14
8. Zoner.....	15
Etablering af zoner	15
Foranstaltninger i beskyttelses- og overvågningszoner.....	15
Optælling af husdyrbrug.....	15
Foranstaltninger på husdyrbrug i beskyttelseszonen	15
Foranstaltninger på husdyrbrug i overvågningszonen	16
Flytterestriktioner i zonerne	16
Forebyggende slagting og aflivning	16
Ophævelse af beskyttelseszonen	16
Ophævelse af overvågningszonen.....	16
9. Screening	17
Screening i beskyttelseszonen.....	17

ND UDBRUDSMANUAL

Erhvervsdrivende besætninger.....	17
Hobbybesætninger	17
10. Flytterestriktioner.....	18
Flytterestriktioner i beskyttelseszonen:	18
Flytterestriktioner i overvågningszonen	18
Flytterestriktioner i nødvaccinationszoner	18
11. Genindsættelse af dyr	19
Genindsættelse på smittede husdyrbrug	19
12. Udbrud på slagterier, grænsekontrolsteder og transportmidler	20
Udbrud på slagteri	20
Udbrud på et transportmiddel.....	20
Udbrud på et grænsekontrolsted	20
13. Newcastle disease hos andre fugle i Fangenskab og PMV-1 hos duer.....	22
Rengøring og desinfektion	22
Genindsættelse af duer eller fugle.....	22
14. Nødvaccination.....	23
15. Samarbejde med andre myndigheder samt eksterne parter	24
16. Ekspertgruppe	25
Bilag 1 Lovgivning	26
Lovgivning i forhold til udbrud af Newcastle disease:.....	26
DANSK.....	26
EU-LOVGIVNING.....	26
Bilag 2 Informationsmateriale.....	27
Bilag 3 Spørgeskema for den epidemiologiske undersøgelse	28
Spørgeskema for den epidemiologiske undersøgelse til brug ved erhvervsbesætninger	28
Bilag 1 til gennemgang af besætningen.....	40
Bilag 2 Kontaktskema (DYR, ÆG)	41
Bilag 3 Kontaktskema (FODER, MASKINER)	42
Bilag 4 Kontaktskema (PERSONER)	43
Spørgeskema for den epidemiologiske undersøgelse til brug ved hobbybesætninger	44
Bilag 1 til gennemgang af besætningen.....	49

INDLEDNING

Denne udbrudsmanual for Newcastle disease omfatter håndtering af udbrud af sygdommen centralt som decentralt i Fødevarestyrelsen. Den supplerer "Veterinær beredskabsplan ved udbrud af alvorlige husdyrsygdomme" for de særlige forhold, der gør sig gældende for Newcastle disease.

Målgruppen for udbrudsmanualen er primært Fødevarestyrelsens medarbejdere i Veterinærenhederne og i Dyresundhed. Andre parter, såvel interne som eksterne, der medvirker ved bekæmpelse af udbrud, anvender manualen i de situationer, hvor det er relevant.

Manualen omfatter ikke håndtering af mistanker, før et udbrud er konstateret, da dette er dækket af Fødevarestyrelsens *action card* for mistankehåndtering af Newcastle disease.

1. SYGDOMSBESKRIVELSE

Newcastle disease er en meget smitsom virussygdom hos fugle, der kan medføre stor dødelighed. Sygdommen kan ramme alle fuglearter, og alle fuglearter kan derfor videreføre smitten. Der er dog store variationer i de forskellige fuglearters følsomhed med hensyn til at udvikle egentlige sygdomssymptomer. Høns er mest følsomme, mens svømmefugle generelt er langt mere modstandsdygtige. Svømmefugle kan derfor bære og videreføre infektionen uden selv at blive syge. Af naturlige grunde kendes ikke alle fuglearters følsomhed, men overvågningsprogrammer har vist forekomst af virusset i mange forskellige vilde fuglearter, også i Europa.

Indenfor EU er sygdommen i de seneste år rapporteret fra bl.a. Sverige og Bulgarien. De fleste europæiske lande vaccinerer mod Newcastle disease i den kommercielle fjerkræproduktion. I nogle lande er vaccinationen tvungen, mens den er frivillig i andre.

Siden 30. oktober 2004 har der været krav om, at fjerkræ i den kommercielle produktion i Danmark skal vaccineres, og i april 2005 fik alle andre fjerkræavlere lov til at vaccinere mod sygdommen. Fra 1. september 2005 blev der indført krav om, at også hobby- og racefjerkræ skal være vaccineret, hvis de skal deltage på dyrskuer, markeder og lignende.

I Danmark blev der konstateret Newcastle disease i 2005, i en sønderjysk rugeægsbesætning med ca. 41.000 æglæggende høns. Hønsene i den smittede rugeægsbesætning var ikke vaccinerede, fordi de blev indsat i besætningen, før det blev tilladt at vaccinere mod sygdommen i Danmark. Danmark oplevede desuden et mere omfattende udbrud af Newcastle disease i 2002. Her ramte sygdommen 135 besætninger, hvoraf størstedelen var hobbyfjerkræflokke (126). De fleste udbrud fandtes i det centrale og sydlige Jylland. Derudover har der i nyere tid været udbrud i 1995, 1996 og 1998.

VIRUS

Sygdommen skyldes infektion med aviær paramyxovirus type 1 (PMV-1). Der er flere stammer af PMV-1, og de forskellige stammer udviser stærkt varierende virulens, og kun infektion med de mere virulente stammer (ICPI over 0,7 i daggamle kyllinger) diagnosticeres som Newcastle disease.

VIRUSUDSKILLELSE OG SMITTESPREDNING

Ifølge OIE er inkubationstiden 2-15 dage med et gennemsnit på 5-6 dage. Ift. OIE's Animal Health Code arbejdes der med en inkubationstid på 21 dage.

Fugle med respirationsvejssymptomer udskiller virus via aerosoler i udåndingsluften og via sekreter fra næse, svælg og luftrør. Smitten kan endvidere overføres via fæces, inficeret foder og drikkevand, ligesom luftbåren smitte er påvist. Ikkedesinficerede rugeæg udgør en høj smitterisiko. Passiv smitteoverførsel via mennesker, foder og fodersække samt redskaber og maskiner m.v. er også vigtige smitteveje. Smitten kan spredes meget hurtigt, specielt i den intensive fjerkræproduktion.

KLINISKE SYMPTOMER

Ved smitte med en højvirulent virusstamme kan der ses pludselige dødsfald blandt fjerkræet uden forudgående sygdomstegn. Typiske sygdomstegn vil være nedstemthed, grøn-gullig diarré, ødemer specielt i hovedet, åndedrætsbesvær, mørkfarvning af kammen og CNS-symptomer med lammelser eller abnorme stillinger bl.a. hoveddrejning. Dødeligheden i flokken er oftest meget høj og kan være op til 100 %.

DIFFERENTIALDIAGNOSER

Følgende differentialdiagnoser skal tages i betragtning:

- Højpatogen aviær influenza
- Infektøs laryngotracheitis
- Fjerkrækolera
- Ornitose
- Infektøs bronchitis
- Fjerkrækopper
- Mycoplasmoser
- Aspergillose

DIAGNOSTISKE FORHOLD

Diagnostikken baseres dels på PCR, dels på isolation af virus i embryonerede SPF hønseæg. Isolerede virusstammer identificeres og karakteriseres bl.a. ved serologisk identifikation, PCR teknikker og bestemmelse af intracerebralt patogenicitetsindex (ICPI) i daggamle kyllinger.

Serologisk undersøgelse for antistoffer mod NDV er af begrænset værdi, idet der vaccineres imod infektionen i fjerkræ.

2. PERSONBESKYTTELSE

Newcastle disease er ikke en zoonose. Der er på denne baggrund ikke behov for særlig personbeskyttelse.

3. EPIDEMIOLOGISK UNDERSØGELSE

Den epidemiologiske undersøgelse skal afdække den kliniske situation i besætningen, samt det hidtidige sygdomsforløb. I den forbindelse skal det skønnede tidspunkt for smitteintroduktion i besætningen fastlægges, og alle kontakter til besætningen mindst 21 dage forud for det skønnede smittetidspunkt skal gennemgås med henblik på at afklare, hvorledes besætningen er blevet smittet (dyr, dyretransporter, materiel, personer, beliggenhed, m.v.). Endvidere skal alle kontakter fra besætningen gennemgås med henblik på at afklare hvilke andre husdyrbrug (indenlands og udenlands), der kan være blevet smittet.

Spørgeskema til brug for den epidemiologiske undersøgelse for hhv. erhvervsbesætninger og hobbybesætninger findes i bilag 3.

4. SMITTE MED NEWCASTLE DISEASE I EN BESÆTNING

Konstateres en besætning smittet med Newcastle disease skal besætningen taksæres, aflives og bortskaffes, og husdyrbruget skal rengøres og desinficeres. Besætningen skal fortsat være under offentligt tilsyn, men nu på grund af konstateret smitte med Newcastle disease. Besætningen skal skriftligt have påbudt aflivning af dyrene.

Alt fjerkræ og andre fugle i fangenskab i den smittede besætning skal aflives hurtigst muligt.

Selvdødt eller aflivet fjerkræ samt æg skal destrueres.

Alt der potentielt er kontamineret skal enten destrueres eller rengøres og desinficeres. Dette omfatter både foder, husdyrgødning, bygninger, udearealer, søer/damme/bassiner, køretøjer og andet udstyr.

Fjerkræ, fjerkrækød, rugeæg eller konsumæg, som er fjernet fra den smittede besætning inden for sygdommens formodede inkubationstid, opspores hvis muligt og destrueres. Fjerkræ, som allerede er klækket af rugeæg inden for inkubationstiden, sættes under offentligt tilsyn.

Der foretages en epidemiologisk udredning.

UNDTAGELSE FOR AFLIVNING

I tilfælde hvor:

- Det pågældende ND-virus påvises af have et ICPI (intracerebralt patogenitetsindeks) på mere end 0,7 men mindre end 1,2, og
- det pågældende ND-virus er isoleret fra en fjerkræflok, som ikke viser kliniske tegn på Newcastle disease, og
- der på et EU-referencelaboratorium er påvist, at det pågældende ND-virus stammer fra en svækket, levende Newcastle disease vaccine,

kan Fødevarestyrelsen undlade at aflive, destruere, rengøre og desinficere, på betingelse af, at:

- den pågældende besætning sættes under offentligt tilsyn i 30 dage, med betingelser for optælling i besætningen, indelukning, fraførelser og opstilling af støvlebade,
- intet fjerkræ forlader husdyrbruget, undtagen for at blive ført direkte til et slagteri, som er udpeget af Veterinærenheden, og
- fjerkræ, der slagtes på udpeget slagteri, opbevares og slagtes adskilt fra andet fjerkræ, samt at kødet herfra mærkes med et særligt sundhedsmærke.

NB. Ovenstående bestemmelser, ift. undtagelse for aflivning, forventes at blive taget op til fornyet overvejelse som følge af udviklingen i den videnskabelige forskning med henblik på at fastsætte harmoniserede regler for anvendelsen af vacciner mod Newcastle disease i EU.

UNDTAGELSER FOR AFLIVNING VED UDBRUD AF NEWCASTLE DISEASE I BESÆTNINGER MED INDIVIDUELLE PRODUKTIONSENHEDER

Hvis der konstateres Newcastle disease i en besætning, der består af flere individuelle produktionsenheder, kan der dispenseres fra aflivning og destruktion af de individuelle enheder, hvor der ikke er mistanke om Newcastle disease, på følgende betingelser:

- Sagen er drøftet og accepteret i Den Stående Veterinære Komite (EU-Kommissionen).
- Embedsdyrlægen har bekræftet at arbejdsgangen på det pågældende husdyrbrug er således, at de individuelle enheder er fuldstændigt adskilt fra hinanden, både hvad angår anbringelse, pasning og fodring, således at virus ikke kan spredes fra den ene enhed til den anden.
- At det på baggrund af en risikovurdering kan konkluderes, at dispensationen ikke bringer indsatsen for at bekæmpe sygdommen i fare.

5. PRØVEUDTAGNING VED AFLIVNING

UDTAGNING AF SUPPLERENDE PRØVER VED AFLIVNING AF FJERKRÆ/FUGLE I
UDBRUDSBESÆTNINGEN

Der er ikke krav om udtagning af supplerende prøver i besætningen efter bekræftelse af et udbrud.

6. ANDRE DYR I HUSDYRBRUGET

Kun fugle kan blive smittet med Newcastle disease. Udbrud af Newcastle disease i et husdyrbrug vil derfor ikke have nogen betydning for andre dyrearter i husdyrbruget.

7. SPECIELLE FORHOLD VED RENGØRING OG DESINFEKTION

Der er ikke specielle forhold ved rengøring og desinfektion udover det, der findes i "Veterinær beredskabsplan ved udbrud af alvorlige husdyrsygdomme".

8. ZONER

ETABLERING AF ZONER

Ved udbrud af Newcastle disease opretter Fødevarestyrelsen følgende zoner omkring udbruddet:

1. Beskyttelseszone med en radius på mindst 3 km
2. Overvågningszone med en radius på mindst 10 km.

Allerede ved begrundet mistanke om udbrud af Newcastle disease hos fjerkræ kan zonerne oprettes.

Ved udbrud af Newcastle disease kan Fødevarestyrelsen oprette en nødvaccinationszone. Se kapitel om "Nødvaccination".

FORANSTALTNINGER I BESKYTTELSES- OG OVERVÅGNINGSZONER

OPTÆLLING AF HUSDYRBRUG

Ved hjælp af udtræk fra GIS og CHR udarbejdes lister over alle erhvervsdrivende fjerkræhusdyrbrug i beskyttelses- og overvågningszonerne.

Dyresundhed udsteder en bekendtgørelse, som påbyder ejere af hobbyfjerkræhold at lade dette registrere, hvis fjerkræholdet ligger i en zone.

FORANSTALTNINGER PÅ HUSDYRBRUG I BESKYTTELSESZONEN

Husdyrbrug i beskyttelseszonen skal gennemføre følgende foranstaltninger:

- Fjerkræ skal lukkes inden døre i bygninger på husdyrbrugene. Hvis det af hensyn til fjerkræets velfærd eller af praktiske årsager ikke er muligt at holde fjerkræet lukket inde i bygninger, skal de holdes på husdyrbruget, så de ikke kommer i kontakt med fjerkræ på andre husdyrbrug, og så kontakten til vilde fugle begrænses.
- Fjerkræ og andre fugle i fangenskab må ikke komme ind på eller forlade husdyrbruget uden Veterinærenhedens tilladelse.
- Fjerkrækød og æg må ikke fjernes fra husdyrbruget uden Veterinærenhedens tilladelse.
- Brugt strøelse og gødning må ikke fjernes fra husdyrbruget uden Veterinærenhedens tilladelse.
- Enhver ændring i sygelighed og dødelighed, samt produktionsnedgang skal indberettes til Veterinærenheden.
- Der skal iværksættes relevante smittebeskyttende foranstaltninger for personer, der skal ind på eller forlader husdyrbruget.
- Ejeren skal føre optegnelser over besøgende på husdyrbruget.
- Køretøjer, der har adgang til husdyrbruget, og som potentielt kan være kontamineret, skal desinficeres efter Veterinærenhedens anvisning.

FORANSTALTNINGER PÅ HUSDYRBRUG I OVERVÅGNINGSZONEN

- Fjerkræ og andre fugle i fangenskab må ikke komme ind på eller forlade husdyrbruget uden Veterinærenhedens tilladelse.
- Fjerkrækød og æg må ikke fjernes fra husdyrbruget uden Veterinærenhedens tilladelse.
- Brugt strøelse og gødning må ikke fjernes fra husdyrbruget uden Veterinærenhedens tilladelse.
- Enhver ændring i sygelighed og dødelighed, samt produktionsnedgang skal indberettes til Veterinærenheden.
- Der skal iværksættes relevante smittebeskyttende foranstaltninger for personer, der skal ind på eller forlader husdyrbruget.
- Ejeren skal føre optegnelser over besøgende på husdyrbruget.
- Køretøjer, der har adgang til husdyrbruget, og som potentielt kan være kontamineret, skal desinficeres efter Veterinærenhedens anvisning.

FLYTTERESTRIKTIONER I ZONERNE

Der indføres restriktioner for flytning af fjerkræ, fugle og fjerkræprodukter i zonerne, så det bliver muligt at spore enhver flytning, der kan medføre en spredning af ND-virus. Flytninger kan kun ske efter tilladelse af Veterinærenheden, og på særlige betingelser. Se kapitel om "Flytterestriktioner".

FOREBYGGENDE SLAGTNING OG AFLIVNING

Fødevarestyrelsen kan, på baggrund af den epidemiologiske situation, beslutte, at der skal iværksættes forebyggende slagtning og aflivning af fjerkræ i beskyttelses- og overvågningszonerne, eventuelt på særlige risikohusdyrbrug.

OPHÆVELSE AF BESKYTTELSESZONEN

Beskyttelseszone kan tidligst ophæves 21 dage efter afslutning og godkendelse af den indledende rengøring og desinfektion på det smittede husdyrbrug. Ligeledes skal screeningen af husdyrbrug i beskyttelseszone være gennemført.

Når beskyttelseszone ophæves, indgår den i overvågningszone med de restriktioner og foranstaltninger, der gælder dér.

OPHÆVELSE AF OVERVÅGNINGSZONEN

Overvågningszone kan tidligst ophæves 30 dage efter afslutning og godkendelse af den indledende rengøring og desinfektion på det smittede husdyrbrug.

9. SCREENING

SCREENING I BESKYTTELSESZONEN

ERHVERVSDRIVENDE BESÆTNINGER

Efter oprettelse af zonen skal alle erhvervsdrivende fjerkræhusdyrbrug i zonen hurtigst muligt besøges af en embedsdyrlæge, med henblik på en klinisk inspektion (og om nødvendigt prøveudtagning) i alle produktionsenheder, med kontrol af registre over produktion og dødelighed og dermed evaluering af besætningens sundhedstilstand.

HOBBYBESÆTNINGER

Alle hobbyfjerkræbesætninger i beskyttelseszonen skal som minimum kontaktes af en embedsdyrlæge, inden zonen kan ophæves. Hvis der ved denne kontakt indhentes oplysninger om, at der er ændringer i besætningens sundhedstilstand, der ikke med sikkerhed kan tilskrives en kendt årsag, skal besætningen besøges med henblik på en klinisk inspektion (og om nødvendigt prøveudtagning) og en evaluering af sundhedstilstanden.

10. FLYTTERESTRIKTIONER

FLYTTERESTRIKTIONER I BESKYTTELSESZONEN:

- Fjerkræ må ikke transporteres i zonen, undtagen i transit ad hovedfærdselsåre.
- Fjerkræ og rugeæg må ikke forlade det husdyrbrug, hvor det/de befinder sig. Veterinærenheden kan dog, på betingelse af, at transporten foregår direkte og under offentlig kontrol, at der forinden transporten er foretaget en sundhedsundersøgelse på husdyrbruget, og at de anvendte køretøjer desinficeres før og efter brug, give tilladelse til følgende transporter:
 - Fjerkræ til omgående slagting på et slagteri, som helst skal ligge i beskyttelseszonen, eller, hvis dette ikke kan lade sig gøre, til et andet slagteri, som Fødevarestyrelsen har udpeget uden for beskyttelseszonen. Kødet fra dette fjerkræ skal forsynes med det særlige sundhedsmærke, der er omhandlet i bekendtgørelse om dyresundhedsbestemmelser for behandling og markedsføring af animalske fødevarer.
 - Daggamle kyllinger eller hønniker til et husdyrbrug i overvågningszonen, hvor der ikke findes noget andet fjerkræ. Modtagerhusdyrbruget sættes under offentligt tilsyn.
 - Rugeæg til et rugeri, som er udpeget af Fødevarestyrelsen, idet æggene og emballagen skal desinficeres før afsendelsen.
- Brugt strøelse og gødning må ikke fjernes fra zonen uden tilladelse.
- Forbud mod dyrskuer, markeder, udstillinger og andre samling af fjerkræ eller andre fugle.

FLYTTERESTRIKTIONER I OVERVÅGNINGSZONEN

- Fjerkræ må ikke forlade overvågningszonen i de første 15 dage, medmindre det sendes direkte til et slagteri, som Fødevarestyrelsen har udpeget. Kødet fra dette fjerkræ skal forsynes med det særlige sundhedsmærke, der er omhandlet i bekendtgørelse om dyresundhedsbestemmelser for behandling og markedsføring af animalske fødevarer.
- Rugeæg må ikke bringes ud af overvågningszonen, medmindre de bringes til rugerier, der er udpeget af Fødevarestyrelsen. Æggene og emballagen skal desinficeres før afsendelsen.
- Brugt strøelse og fjerkrægødning må ikke bringes ud af zonen.
- Forbud mod skuer, markeder, udstillinger og anden samling af fjerkræ eller andre fugle.
- Forbud mod transport af fjerkræ bortset fra transit ad hovedfærdselsåre.

FLYTTERESTRIKTIONER I NØDVACCINATIONSZONER

For flytterestriktioner i nødvaccinationszoner, se kapitel om "Nødvaccination".

11. GENINDSÆTTELSE AF DYR

GENINDSÆTTELSE PÅ SMITTEDE HUSDYRBRUG

Der kan tidligst genindsættes fjerkræ på et smittet husdyrbrug 21 dage efter, at den endelige rengøring og desinfektion er afsluttet og godkendt af Veterinærenheden.

12. UDBRUD PÅ SLAGTERIER, GRÆNSEKONTROLSTEDER OG TRANSPORTMIDLER

UDBRUD PÅ SLAGTERI

Der stoppes for tilførsel af flere dyr, og hele situationen "fryses". Dyr, som allerede befinder sig på slagteriet, skal slagtes.

Kød, produkter og animalske biprodukter fra den smittede besætning bortskaffes ved forarbejdning på et godkendt forarbejdningsanlæg.

Slagtekroppe, produkter heraf, animalske biprodukter, der kan være inficeret eller kontamineret, spores, trækkes tilbage og underkastes forarbejdning på et godkendt forarbejdningsanlæg. Er adskillelse mellem kød fra smittet fjerkræ og kød fra ikke smittet fjerkræ ikke muligt, skal hele den relevante produktionsmængde trækkes tilbage/underkastes forarbejdning.

Eksport af fjerkrækød til andre EU-lande eller tredjelande skal øjeblikkelig stoppes, og fjerkrækød, der evt. er afsendt skal trækkes tilbage. Der må ikke underskrives eksportcertifikater.

Ved tilbagetrækning kontakt Fødevareberedskabsenheden. Se evt. også "Tilbagetrækningsvejledning" på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Bygninger, udstyr, køretøjer m.v. rengøres og desinficeres efter Veterinærenhedens anvisning. Tidsforløbet afhænger af graden af kontaminering samt valg af metode til rengøring og desinfektion.

Veterinærenhedens skal godkende rengøringen og desinfektionen. Slagtningen kan tidligst genoptages 24 timer efter godkendt rengøring og desinfektion.

UDBRUD PÅ ET TRANSPORTMIDDEL

Hvis det bekræftes, at fjerkræet på transportmidlet, eller deres oprindelsesbesætning, er smittet med Newcastle disease, skal de straks aflives og bortskaffes ved forarbejdning på et godkendt forarbejdningsanlæg.

Transportmidlet rengøres og desinficeres efter Veterinærenhedens anvisning. Tidsforløbet afhænger af graden af kontaminering samt valg af metode til rengøring og desinfektion.

Veterinærenheden skal godkende rengøringen og desinfektionen.

Transportmidlet kan tidligst genoptage transport af fjerkræ og fugle 48 timer efter godkendt rengøring og desinfektion.

UDBRUD PÅ ET GRÆNSEKONTROLSTED

Hvis det bekræftes, at fjerkræet på grænsekontrolstedet eller deres oprindelsesbesætning er smittet med Newcastle disease, skal de straks aflives og bortskaffes til destruktionsanlæg.

Grænsekontrolstedet rengøres og desinficeres efter Veterinærenhedens anvisning. Tidsforløbet afhænger af graden af kontaminering samt valg af metode til rengøring og desinfektion.

Veterinærenheden skal godkende rengøringen og desinfektionen.

Der må ikke føres fugle ind over grænsekontrolstedet, før der er gået mindst 48 timer efter, Veterinærenheden har godkendt rengøring og desinfektion.

13. NEWCASTLE DISEASE HOS ANDRE FUGLE I FANGENSKAB OG PMV-1 HOS DUER

Konstateres paramyxovirus-1 skal alle duerne eller fuglene aflives efter Veterinærenhedens anvisning. Æg samt selvdøde og aflivede duer og fjerkræ skal bortskaffes ved forarbejdning på et godkendt forarbejdningsanlæg efter Veterinærenhedens anvisning. Fjerkræ, fjerkrækød eller æg, som er fjernet fra den smittede besætning inden for sygdommens formodede inkubationstid, skal destrueres efter Veterinærenhedens anvisning.

Der skal gennemføres en epidemiologisk undersøgelse.

I særlige tilfælde kan Fødevarestyrelsen undlade aflivning og destruktion af duer eller fuglene smittet med paramyxovirus-1, hvis, at det på baggrund af en risikovurdering kan konkluderes, at dispensationen ikke bringer indsatsen for at bekæmpe sygdommen i fare. Påbud om aflivning erstattes af et forbud mod, at duerne eller fuglene forlader dueslaget eller husdyrbruget i mindst 60 dage efter, at de kliniske tegn på Newcastle disease er forsvundet. Alle materialer og affald, der kan være inficeret, behandles eller destrueres, således at det sikres, at alt forekommende paramyxovirus og alt affald, der har hobet sig op i perioden på 60 dage, destrueres.

RENGØRING OG DESINFEKTION

Når de smittede duer eller fugle er aflivet, skal:

- alle rum, hvori duerne eller fuglene har opholdt sig, samt inventar, som har været i kontakt med duerne eller fuglene, rengøres eller desinficeres efter Veterinærenhedens anvisning, og
- husdyrgødning og andet kontamineret materiale fra husdyrbruget skal deponeres, nedgraves eller på anden måde behandles efter Veterinærenhedens anvisning.

GENINDSÆTTELSE AF DUER ELLER FUGLE

Genindsættelse kan tidligst ske 21 dage efter, at Veterinærenheden har godkendt den anviste rengøring og desinfektion.

14. NØDVACCINATION

Ved udbrud af Newcastle disease kan Fødevarestyrelsen oprette en nødvaccinationszone, inden for hvilken de ansvarlige for fjerkræbesætninger og for hold af andre fugle skal lade foretage vaccination af disse. Det er ikke tilladt at foretage vaccination i besætninger, der er under mistanke for Newcastle disease.

Da der jo foretages obligatorisk vaccination i store dele af den erhvervsmæssige produktion af fjerkræ, vil vaccination typisk kunne påbydes af:

- Slagtekyllinger, der holdes inde, idet disse ikke vaccineres rutinemæssigt.
- Kyllinger, der ikke er påbegyndt vaccination endnu.
- Voksente og allerede vaccineret fjerkræ, der nærmer sig tidspunktet for årlig revaccination.
- Uvaccineret opdrættet fjervildt.
- Uvaccineret hobby-, racefjerkræ og duer.

Fødevarestyrelsen kan fritage visse fjerkræflokke af særlig videnskabelig værdi for systematisk vaccination på betingelse af, at der træffes andre biosikkerhedsmæssige foranstaltninger, og at de pågældende fjerkræflokke underkastes periodisk serologisk kontrol for paramyxivirus-1.

Så længe nødvaccination foregår, og i en periode på 3 måneder efter, at nødvaccinationen er gennemført, kan fjerkræ og æg ikke føres ud af vaccinationszonen. Veterinærenheden kan dog give tilladelse til følgende flytninger:

- Daggamle kyllinger, der sendes til et andet husdyrbrug, hvor de vaccineres.
- Fjerkræ, der har været vaccineret i mere end 21 dage, og som sendes direkte til et slagteri.
- Rugeæg, der stammer fra avlsfjerkræ, som er vaccineret mere end 21 dage forinden æglægning. Emballage skal desinficeres inden afsendelse.

Perioden på de 3 måneder efter gennemført vaccination kan forlænges med 3 måneder af gangen, hvis det skønnes nødvendigt.

15. SAMARBEJDE MED ANDRE MYNDIGHEDER SAMT EKSTERNE PARTER

Det centrale krisecenter sikrer indledningsvist kontakt til de eksterne parter og eventuelle andre myndigheder.

16. EKSPERTGRUPPE

Der er nedsat en national ekspertgruppe for Newcastle disease. Gruppen medlemmer er:

Formand for ekspertgruppen Lars E. Larsen, DTU Veterinærinstituttet. Udpeget af Fødevarestyrelsen

Tlf. nr.: 4099 8434

E-mail: lael@vet.dtu.dk

Ole Roland Therkildsen, Institut for Bioscience, Sektion for Faunaøkologi, Aarhus Universitet.

Udpeget af Fødevarestyrelsen

Tlf. nr.: 4020 3227

E-mail: oth@bios.au.dk

Susanne Kabell. Udpeget af Den Danske Dyrlægeforening

Tlf. nr.: 2282 8004

E-mail: sk@poultryvet.dk

Peter Johannsen. Udpeget af Landbrug og Fødevarer

Tlf. nr.: 2334 1058

E-mail: peterjohannsen@pc.dk

Mie Nielsen Blom. Udpeget af Landbrug og Fødevarer

Tlf. nr.: 2334 6566

E-mail: mnb@lf.dk

Jens Otto Rasmussen. Udpeget af Økologisk Landsforening

E-mail: stengaarden@os.dk

BILAG 1 LOVGIVNING

LOVGIVNING I FORHOLD TIL UDBRUD AF NEWCASTLE DISEASE:

DANSK

Bekendtgørelse om bekæmpelse af Newcastle disease.

Bekendtgørelse om dyresundhedsbestemmelser for behandling og markedsføring af animalske fødevarer.

EU-LOVGIVNING

Rådets direktiv 1992/66/EØF af 14. juli 1992 om fællesskabsforanstaltninger til bekæmpelse af Newcastle disease

Rådets direktiv 2002/99 af 16. december 2002 om dyresundhedsbestemmelser for produktion, tilvirkning, distribution og indførsel af animalske produkter til konsum

BILAG 2 INFORMATIONSMATERIALE

Information om Newcastle disease kan blandt andet læses på følgende sider:

- Fødevarestyrelsens hjemmeside, www.fvst.dk.
- DTU Veterinærinstituttets hjemmeside, www.vet.dtu.dk.

BILAG 3 SPØRGESKEMA FOR DEN EPIDEMIOLOGISKE UNDERSØGELSE

SPØRGESKEMA FOR DEN EPIDEMIOLOGISKE UNDERSØGELSE TIL BRUG VED ERHVERVSBESÆTNINGER

1. Basisoplysninger

Husdyrbrugets adresse og CHR-nr.:

Besætningstype: Vælg fra listen

Ved flere besætningstyper påføres de her:

Fjerkræart

Høns Antal: Alder:

Kalkuner Antal: Alder:

Tamænder Antal: Alder:

Gæs Antal: Alder:

Fjervildt Antal: Alder:

Gråænder Antal: Alder:

Fasaner Antal: Alder:

Agerhøns Antal: Alder:

Rødhøns Antal: Alder:

Stenhøns Antal: Alder:

Strudsefugle Antal: Alder:

Duer Antal: Alder:

Andet

Har besætningsejeren andre husdyrbrug: Ja Nej

Hvis ja: CHR-nr.:

Navn og adresse:

Dyreart:

2. Embedsdyrlægens undersøgelse

OBS! Angrebne dyrs placering indtegnes på skitse/luftfoto over ejendommen

Dato:

Tidspunkt:

Antal angrebne dyr og art:

Mortalitet i %:

Morbiditet i %:

Symptomer:

Øget dødelighed Nedsat foderindtag Nedsat drukkelyst Nedsat ægproduktion

Æg med tynd skal

Åndedrætsbesvær Tåreflåd Næseflåd Hævede bihuler

Diarré Pjusket fjerdragt Depression

Cyanose i kam/hagelapper Ødem i kam/hagelapper Blødninger i huden Ataksi

Torticollis

Andre luftvejssymptomer (uddyb):

Andre neurologiske tegn (uddyb):

Andre symptomer:

Er dyrene behandlet af en dyrlæge: Ja Nej

Hvis ja, af hvem, hvornår og mod hvad:

Er dyrene vaccineret mod Newcastle disease: Ja Nej . Hvis ja, uddyb (hvornår, hvilke vacciner):

Er der et register (optegnelser) over produktion og sundhedstilstand: Ja Nej

Hvis ja, udfyld Bilag 1 til gennemgang af besætningens register for perioden fra 1 uge før start på kliniske symptomer til dags dato.

3. Ejers oplysninger om sygdommen

Tidspunkt for første symptomer:

Andre bemærkninger:

4. Oplysninger om ejendommen

Ejendommens beliggenhed

Fladt Bakketop Nær skov Nær vandløb Nær sø Nær strand

Andet

Afstand til nærmeste skov/sø eller lignende:

Passerer veje til/fra tæt forbi ejendommen:

Er fjerkræet udgående: Ja Nej

Er der mulighed for kontakt med vilde fugle: Ja Nej

Ventilationsforhold

1. Lukket stald med automatisk ventilation
2. Delvist åben stald (åbne vinduer)
3. Helt åben stald (vilde fugle kan komme ind)
4. Andet

Gødningsopbevaring

Beskrivelse af opbevaringsform:

Er der mulighed for overløb fra mødding til vandløb, vej eller lign.: Ja Nej

Hvis ja, hvilken:

Transporteres gødningen? Hvis ja – af hvem?

Udbringes gødningen? Hvis ja – hvor?

5. Vand og fodring

Beskriv vandforsyning:

Anfør hvilket foder, der er givet de sidste 21 dage til det syge fjerkræ:

Finder fodring med affald sted på ejendommen: Ja Nej

6. Andre besætninger

Nærmeste nabo med fjerkræ (navn, adresse og afstand):

Besætninger med fjerkræ indenfor 200 m (navn og adresse):

Hvis sommerhusområde/campingpladser og lign. findes i nærheden angives afstand og art:

7. Kontakt til / fra besætningen de sidste 21 dage forud for første sygdomstegn

Ved flere forskellige besøg udfyld **bilag 2, 3 eller 4**

A. *Indkøb af fjerkræ (bilag 2):*

- Dyrenes art og antal:
- Oprindelsesbesætning:
- Evt. handelsmands navn og adresse og tlf. nr.:
- Er der indkøbt fjerkræ blandt de syge: Ja Nej
hvis ja, hvorfra (navn, adresse og tlf. nr.):

B. Salg af fjerkræ (bilag 2)

1. Til levebrug:

- Art, antal, dato:

- Modtager (navn, adresse og tlf. nr.):

- Evt. handelsmand (navn, adresse og tlf. nr.):

2. Til slagtning:

- Art, antal, dato:

- Slakteri (navn, adresse og tlf. nr.):

- Evt. lev. nr. :

- Via marked (navn):

- Vognmand/handelsmand (navn, adresse og tlf. nr.):

- Har der været tilbagemeldinger fra slagteriet på de seneste slagtninger?:

3. Fjernet af anden grund:

- Art, antal, dato:

- Modtagersted (navn, adresse og tlf. nr.):

4. Afhentning af dødt fjerkræ

- Dato:

- Modtagersted (navn, adresse og tlf. nr.):

OBS!! Transportvognens placering ved afhentning indtegnes på skitsen over

ejendommen på sidste side.

C. Animalske produkter (bilag 2)

Levering af æg:

- Hvor ofte:
- Dato for sidste levering:
- Ejendommens æg leveres til (navn, adresse og tlf. nr.):
- Har chaufføren været i stalden: Ja Nej
- Er der solgt æg til privatforbrug (stalddørssalg): Ja Nej

OBS!! Ægbilens placering indtegnes på skitsen over ejendommen på sidste side.

D. Foder, strøelse, køb og salg (bilag 3)

Dato for køb/salg samt leverandør/modtager af (navn, adresse og tlf. nr.)

- Foder: Dato:
Leverandør:

Modtager:

- Strøelse: Dato:
Leverandør:

Modtager:

○ Andet: Hvilket:

Dato:

Leverandør:

Modtager:

E. Maskiner (herunder fodervogne) m.v. (bilag 3)

Maskiner købt/lånt af: Dato Navn og adresse:

Maskinens art:

Maskiner solgt/udlånt af: Dato Navn og adresse:

Maskinens art:

Maskiner solgt / udlånt til: Dato Navn og adresse:

Maskinens art:

Gødning spredt af maskinstation (navn, adresse og tlf. nr.):

Drives der maskinstation fra ejendommen: Ja Nej

Hvis ja, hvilken form?

F. Personer som har aflagt besøg på ejendommen (bilag 4)

1. Dyrlæge

- Navn, adresse og tlf. nr.:
- Dato for besøg:
- Årsag:

2. Transportvogn fra slagteri / ægpakkeri

- Dato for besøg:
- Slagteriets / ægpakkeriets navn og adresse:

3. Konsulent, tekniker m.m.

- Navn(e) på besøgende:
- Dato for besøg:
- Årsag:

4. Montør, smed, elektriker m.m.

- Navn(e) på besøgende:
- Dato for besøg:
- Har vedkommende haft kontakt med ejendommens fjerkræ?
Ja Nej

5. Handelsmænd som ikke er omfattet af A og B.

- Navn(e) på besøgende:

- Dato for besøg:

- Har vedkommende haft kontakt med ejendommens fjerkræ?
Ja Nej

6. Øvrige besøgende, herunder udenlandske gæster, interessegrupper, m.m.

- Navn(e) på besøgende:

- Dato for besøg:

- Har de haft kontakt med ejendommens fjerkræ indenfor de sidste 21 dage? Ja Nej

G. Forhold vedrørende ejendommens beboere/ansatte (bilag 4)

- Har ejer/ansatte haft kontakt til andre fjerkræbesætninger:
Ja Nej
Hvis ja, navn og adresse på kontakten:

- Har familiemedlemmer, lejere mfl. arbejde udenfor ejendommen, hvor direkte/indirekte kontakt til fjerkræ er mulig (andre gårde, slagteri, pryd-fjerkræ eller lignende): Ja Nej
Hvis ja, navn og adresse på kontakten:

- Har nogle af ejendommens beboere eller ansatte været udenlands?
Ja Nej

8. Forhold vedrørende andre dyr

Stuefugl (e) antal:

Har nogle af ovennævnte været på udstilling, til konkurrence eller andre samlinger

Indenfor de sidste 21 dage? Ja Nej , Hvis ja, hvilket?

Hund(e) antal:

Tamkat(te) antal: Kommer kattene i stalden/hønsegården? Ja Nej

Vildkatte, anslået antal:

Fodres de? Ja Nej Hvis ja, hvor?

Mus, forekomst: Ja Nej

Rotter, forekomst: Ja Nej

Bekæmpes der rotter og mus: Ja Nej

Fluer, forekomst: Ja Nej

Måger, forekomst: Ja Nej

Krager, forekomst: Ja Nej

Råger, forekomst: Ja Nej

Er der vilde fugle på ejendommen?

Art:

Forekomst, anslået antal:

Hvor tæt på ejendommen:

Hvor ofte:

SKITSE OVER EJENDOMMEN:

Følgende indtegnes: ventilationsåbninger (herunder ituslåede/åbne vinduer), møddingsplads/ajlebeholder/gyllebeholder, angrebne dyr, slagteribil, æggebil, opbevaringsfacilitet for døde dyr og lignende. Staldbygningernes rumfang angives.

ND UDBRUDSMANUAL

BILAG 1 TIL GENNEMGANG AF BESÆTNINGEN

For perioden fra 1 uge før start på de kliniske symptomer til dags dato.

Dato	Antal døde	Antal æg	Foderforbrug NORM/NEDSAT	Vandforbrug NORM/NEDSAT

Bemærkninger:

ND UDBRUDSMANUAL

BILAG 2 KONTAKTSKEMA (DYR, ÆG)

(A) Indkøb af fjerkræ, (B) Salg til levebrug, (C) Salg til slagtning, (D) Fjernet af anden årsag, (E) Levering af æg

Dato for kontakt	Type af kontakt (A-E)	Transportørens navn, adresse og tlf.nr.	Modtagersted: Navn, adresse og tlf. nr.	Antal dyr	Dyreart	Bemærkninger

ND UDBRUDSMANUAL

BILAG 3 KONTAKTSKEMA (FODER, MASKINER)

(A) Køb af maskiner, (B) Lån af maskiner, (C) Maskiner solgt, (D) Maskiner udlånt, (E) Foderkøb, (F) Fodersalg, (G) Strøleseskøb (H) Strølesessalg

Dato for kontakt	Type af kontakt (A-H)	Kontaktens navn, adresse og tlf.nr.	Transportmiddel	Bemærkninger

BILAG 4 KONTAKTSKEMA (PERSONER)

(A) Dyrlæge, (B) Transportvogn fra slagteri / ægpakkeri, (C) Konsulent, tekniker m.fl., (D) Montør, smed, elektriker m.fl., (E) Andre handelsmænd end i kontaktskema 1, (F) Beboere / ansatte, (G) Øvrige besøgende (evt. udenlandske gæster)

Dato for kontakt	Type af kontakt (A-G)	Kontaktens navn, adresse og tlf.nr.	Har personen været i kontakt med ejendommens fjerkræ?	Bemærkninger

SPØRGESKEMA FOR DEN EPIDEMIOLOGISKE UNDERSØGELSE TIL BRUG VED HOBBYBESÆTNINGER

1. Basisoplysninger

Husdyrbrugets adresse og CHR-nr.:

Fjerkræart

Høns	☐	antal:	alder:
Kalkuner	☐	antal:	alder:
Tamænder	☐	antal:	alder:
Gæs	☐	antal:	alder:
Fjervildt	☐	antal:	alder:
Gråænder	☐	antal:	alder:
Fasaner	☐	antal:	alder:
Agerhøns	☐	antal:	alder:
Rødhøns	☐	antal:	alder:
Stenhøns	☐	antal:	alder:
Strudsefugle	☐	antal:	alder:
Duer	☐	antal:	alder:
Andet:		antal:	alder:

Er der svin på ejendommen: Ja Nej Er der mink på ejendommen: Ja Nej Har besætningsejeren andre husdyrbrug: Ja Nej ,

Hvis ja: CHR-nr.:

Navn og adresse:

Dyreart:

2. Embedsdyrlægens undersøgelse

Dato: _____ Tidspunkt: _____

Antal angrebne dyr og art: _____

Mortalitet i %: _____

Morbiditet i %: _____

Symptomer

Øget dødelighed Nedsat foderindtag Nedsat drikkelyst Nedsat ægproduktion Æg med tynd skal Åndedrætsbesvær Tåreflåd Næseflåd Hævede bihuler Diarré Pjusket fjerdragt Depression Cyanose i kam/hagelapper Ødem i kam/hagelapper Blødninger i huden Ataksi Torticollis Andre luftvejssymptomer (uddyb):

_____Andre neurologiske tegn (uddyb):

_____Andre symptomer

_____Er dyrene behandlet af en dyrlæge: Ja Nej Hvis ja, af hvem, hvornår og mod hvad:

_____Er dyrene vaccineret mod Newcastle disease: Ja Nej

Udfyld bilag 1 til gennemgang af besætningen for perioden fra 1 uge før start på de kliniske symptomer til dags dato.

3. Ejers oplysninger om sygdommen

Tidspunkt for første symptomer:

Andre relevante oplysninger:

4. Oplysninger om ejendommenEjendommens beliggenhed: Fladt Bakketop Nær skov Nær vandløb Nær sø Nær strand Andet

Afstand til nærmeste skov/sø eller lignende:

Passerer veje til/fra tæt forbi ejendommen:

Er fjerkræet udegående: Ja Nej Er der mulighed for kontakt med vilde fugle: Ja Nej Er der overdækket løbegård: Ja Nej Er foderet overdækket: Ja Nej

5. Forhold vedrørende ejendommens beboere

Har ejer besøgt andre med fjerkræ inden for de sidste 21 dage: Ja Nej

Hvis ja, hvem, hvornår samt navn og adresse på personer:

Har ejer haft besøg af andre fjerkræejere inden for de sidste 21 dage: Ja Nej

Hvis ja, hvem, hvornår samt navn og adresse på personer:

Har ejer haft besøg af andre, der har kontakt med fjerkræ inden for de sidste 21 dage: Ja Nej

Hvis ja, hvem, hvornår samt navn og adresse på personer:

Har ejer været på udstilling, samling eller lignende inden for de sidste 21 dage:

Ja Nej Hvis ja, hvor:

Har nogle af ejendommens beboere været udenlands indenfor de sidste

30 dage? Ja Nej Hvis ja, hvor og hvornår:

6. Forhold vedrørende andre dyr

Er der vilde fugle på ejendommen?

Art:

Forekomst, anslået antal:

Hvor tæt på ejendommen:

Hvor ofte:

Har din nabo fjerkræ: Ja Nej

7. Handelsveje

Levende dyr

- **Køb:**
- **Salg:**

Æg

- **Køb:**
- **Salg:**

Andet:

- **Køb:**
- **Salg:**

BILAG 1 TIL GENNEMGANG AF BESÆTNINGEN

For perioden fra 1 uge før start på de kliniske symptomer til dags dato.

Dato	Antal døde	Antal æg	Foderforbrug NORM/NEDSAT	Vandforbrug NORM/NEDSAT

Bemærkninger:

